

УДК 341.413+341.1/8

ГАЙДЕЙ К. М.,

аспірант кафедри міжнародного права та міжнародних відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: УНІВЕРСАЛЬНА КРИМІНАЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ, ЗЛОЧИНИ *JUS COGENS* ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ *ERGA OMNES*

Анотація. У статті досліджуються питання співвідношення трьох окремих, досі остаточно не визначених, категорій міжнародного права: універсальної кримінальної юрисдикції, злочинів *jus cogens* та зобов'язань *erga omnes*. Розглядаються підходи різних вітчизняних і зарубіжних авторів до визначення кожної із зазначених категорій. Виявлено спільні риси універсальної кримінальної юрисдикції, злочинів *jus cogens* та зобов'язань *erga omnes*, які обумовлюють взаємопов'язаність цих категорій. Встановлено сучасний стан і тенденції подальшого розвитку зв'язків між досліджуваними категоріями міжнародного права.

Ключові слова: універсальна кримінальна юрисдикція, злочини *jus cogens*, зобов'язання *erga omnes*.

Постановка проблеми. Нині не існує жодного загальноприйнятого нормативного визначення поняття універсальної кримінальної юрисдикції. У доктрині міжнародного права висловлюються різні підходи до визначення цього поняття. Усі запропоновані варіанти об'єднує виділення визначальних рис категорії універсальної кримінальної юрисдикції, а саме:

- 1) скоєння міжнародного злочину;
- 2) порушення інтересів усього міжнародного співтовариства як наслідок скоєння такого злочину;
- 3) відсутність юрисдикційних зв'язків між елементами скоєного злочину та державою, органи якої розпочали кримінальне переслідування підозрюваної особи:
 - приналежність такої особи до громадянства або підданства іншої держави (деякі автори надають ширше тлумачення цієї вимоги – місцезнаходження підозрюваної особи на території іншої держави);
 - скоєння злочину проти громадян або підданих іншої держави;
 - скоєння злочину поза територією держави, компетентні органи якої відкрили кримінальне провадження;

– відсутність безпосереднього порушення фундаментальних інтересів цієї держави внаслідок скоєння розслідуваного злочину.

При цьому центральним елементом категорії універсальної кримінальної юрисдикції називають природу найнебезпечніших міжнародних злочинів, скоєння яких порушує інтереси всього міжнародного співтовариства. Злочини такої тяжкості називають злочинами *jus cogens*, тобто криміналізованими порушеннями норм *jus cogens* у міжнародному праві [1, с. 91]. З огляду на імперативність заборони скоєння певних злочинів вважають, що змісту норм *jus cogens* відповідають зобов'язання *erga omnes*. Відповідно, деякі автори доходять висновку, що між вказаними категоріями міжнародного права (універсальною кримінальною юрисдикцією, злочинами *jus cogens* та зобов'язаннями *erga omnes*) існує тісний взаємозв'язок, який іноді визначають як взаємозалежність. Проте остаточно невизначеність цих термінів, аргументи підтримки й критики такого підходу в доктрині міжнародного права, а також відсутність відповідної поширеної національної практики держав і відповідних висновків міжнародних судових установ загалом свідчать про необхідність подальшого вивчення характеру зв'язку між цими поняттями.

Стан дослідження. Питання визначення змісту категорій універсальної кримінальної юрисдикції, злочинів *jus cogens* і зобов'язань *erga omnes* та взаємозв'язку між цими категоріями входили до кола наукових інтересів низки вітчизняних і зарубіжних авторів, таких як В.Ф. Антипенко, Г.О. Анцелевич, С.С. Андрейченко, М.Ш. Бассіуні, Б.С. Браун, М.В. Буromенський, В.Г. Буткевич, В.А. Василенко, Г. Верле, С.М. Вихрист, М.М. Гнатовський, Н.В. Дрьоміна-Волок, Н.А. Зелінська, М. Іназумі, А. Касезе, Г.О. Корольов, М.І. Пашковський, Л. Рейдемс, К. Рендел, А. Рубін, В.Н. Русіна, Н.А. Сафаров, Г.Г. Середа, Т.Л. Сироїд, О.С. Черниченко та інші.

Метою статті є дослідження питання співвідношення трьох окремих, досі остаточно не визначених, категорій міжнародного права: універсальної кримінальної юрисдикції, злочинів *jus cogens* і зобов'язань *erga omnes*, та визначення того, чи є такий взаємозв'язок за змістом взаємозалежністю, або ж названі категорії існують ізольовано одна від іншої в сучасному міжнародному праві.

Виклад основного матеріалу. Особливістю доктринального й міжнародно-правового розвитку категорії універсальної кримінальної юрисдикції є те, що, незважаючи на давню історію існування цієї ідеї, наявність досить значної кількості міжнародних договорів, які приписують застосування універсальної кримінальної юрисдикції, визнання міжнародно-звичаєвого характеру універсальної кримінальної юрисдикції щодо певних злочинів, практики різних держав світу з включення норм щодо універсальної кримінальної юрисдикції в національне законодавство та проведення відповідних судових процесів на підставі юрисдикційного принципу універсальності, досі не існує єдиного загальноприйнятого визначення

універсальної кримінальної юрисдикції. Прибічник ідеї про універсальну кримінальну юрисдикцію, експерт із порівняльного кримінального й міжнародного кримінального права, суддя *ad hoc* у справі «Демократична Республіка Конго проти Бельгії» Міжнародного Суду ООН К. Ван ден Вінгарт у висновку «Про ордер на арешт від 11 квітня 2000 р.» зазначила: «Немає загальноприйнятого визначення універсальної юрисдикції ні в конвенційному, ні у звичаєвому міжнародному праві <...> існує багато точок зору з приводу її правового значення <...> можуть існувати розбіжності щодо визначення цієї концепції» [2]. Однак велика кількість пропонованих у доктрині міжнародного права позицій щодо дефініції універсальної кримінальної юрисдикції дає підстави виділити центральний елемент цієї категорії. На сучасному етапі розвитку категорії універсальної кримінальної юрисдикції більшість вітчизняних і зарубіжних авторів називають таким елементом порушення спільних інтересів міжнародного співтовариства в результаті скоєння злочину, переслідування якого може здійснюватися із застосуванням принципу універсальності через зацікавленість усіх держав світу в покаранні відповідальної за нього особи. Почали обґрунтування такого підходу ще фундатори міжнародного права А. Джентілі, Г. Гроцій, Е. де Ваттель. Згодом його було розвинено правознавцями періоду кінця XIX – початку XX століття А. Бульмеринком, Р. фон Модем, Д.О. Нікольським, Ф.Ф. Мартенсом, М.С. Таганцевим, В.А. Уляницьким. Нині такої позиції дотримуються сучасні українські й зарубіжні вчені, які досліджують питання універсальної кримінальної юрисдикції.

Відповідно, ще з XVI століття сутність ідеї універсального кримінального переслідування осіб за скоєння певних злочинів тісно пов'язується з визнанням, по-перше, існування спільних інтересів міжнародного співтовариства, по-друге, недопущення їх порушення. У зв'язку із цим звернемося до позиції вітчизняного правознавця О.О. Мережко, який стверджує, що поняття міжнародного співтовариства отримує свій прояв у принципових інтересах міжнародного співтовариства, а також у концепціях міжнародного права норм *jus cogens* та зобов'язань *erga omnes* [3, с. 84]. Зв'язок між універсальною кримінальною юрисдикцією, нормами *jus cogens* та зобов'язаннями *erga omnes* стає очевидним, адже саме проти загальних інтересів міжнародного співтовариства спрямовуються міжнародні злочини, що надає їм універсального характеру, з якого постає право міжнародного співтовариства здійснювати кримінальне переслідування й застосовувати покарання за скоєння таких злочинів незалежно від того, хто є злочинцем і проти кого їх було скоєно [4, с. 86].

Особлива природа деяких міжнародних злочинів зумовила виділення їх в окрему категорію так званих злочинів *jus cogens*, які відомі в англomовній літературі як *jus cogens crimes* [5, с. 65]. Офіційне визначення поняття норм *jus cogens* у міжнародному праві міститься в ст. 53 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р.: «Імперативна норма загального міжнародного права (норма *jus cogens* – К. Г.) є нормою, що

приймається й визнається міжнародним співтовариством держав у цілому як норма, відхилення від якої не допустиме та яку може бути змінено лише наступною нормою загального міжнародного права, яка носитиме такий же характер». У доктрині міжнародного права пропонуються різні підходи до переліку злочинів, заборона скоєння яких набула статусу норми *jus cogens*. Є думка, згідно з якою пропонується обмежений перелік злочинів *jus cogens*, що включає злочини геноциду, катування, воєнні злочини (зокрема, грубі порушення Женевських конвенцій 1949 р.) [6, с. 392–394]. Також до цієї обмеженої версії переліку злочинів *jus cogens* іноді додають злочини проти людяності та злочин агресії [7, с. 405]. Видатний вчений М.Ш. Бассіуні, навпаки, пропонує ширший перелік злочинів *jus cogens*, а саме: геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, агресія, піратство, рабство, катування [5, с. 68]. Російський науковець Г.О. Корольов додає до цього переліку такі злочини, як апартеїд і незаконний захват повітряних суден [8, с. 5]. Учений К. Рендел включає до цього переліку також захоплення заручників та злочини проти осіб, які користуються міжнародним захистом [9, с. 830].

М.Ш. Бассіуні пропонує також виділення елементів злочинів *jus cogens* – порушення загальних інтересів світового співтовариства такими злочинами на підставі того, що вони становлять загрозу миру й безпеці людства, та шокують совість/свідомість людства [5, с. 69]. При цьому вчений зазначає, що обидва зазначені елементи не є досконалими через відсутність об'єктивних критеріїв для вирішення питання, чи відповідає скоєний злочин цим вимогам. По-перше, М.Ш. Бассіуні справедливо відмічає, що питання про існування загрози миру й безпеці має політизований характер, тому протягом такого тривалого часу не вдається дійти кінцевої згоди щодо правового визначення агресії. По-друге, не менш суб'єктивним є вирішення питання, який саме злочин шокуватиме совість/свідомість людства. Дослідник влучно ілюструє ситуацію, за якої згідно зі ст. 2 Конвенції проти геноциду 1948 р. одне вбивство, скоєне з наміром знищити повністю чи частково певну національну, етнічну, расову або релігійну групу, становитиме акт геноциду. Водночас убивство близько двох мільйонів камбоджійців не визнається геноцидом, оскільки є скоєним тією ж національною, релігійною й етнічною групою проти своїх же членів із політичних мотивів. Отже, згідно із сучасним чинним міжнародним правом одне вбивство розцінюватиметься як геноцид і, відповідно, як злочин *jus cogens*, тоді як убивство двох мільйонів не є геноцидом. Проте такі масові вбивства кваліфікуватимуться як злочини проти людяності й воєнні злочини, а отже, вони визнаватимуться злочинами *jus cogens* за ширшого тлумачення їх переліку. М.Ш. Бассіуні також підкреслює складність доведення наявності обох елементів під час скоєння злочинів, які він відносить до категорії *jus cogens* [5, с. 70]. Іншою важливою характеристикою злочинів *jus cogens* є те, що зазвичай вони представляють офіційні акти держави. Такі злочини найчастіше є офіційною діяльністю держави з двох підстав: через наявність

відповідної ознаки в правовому визначенні певних злочинів та через факт самого скоєння злочину як акту державної політики, що вимагає застосування державного апарату [6, с. 402].

З пропонованої характеристики злочинів *jus cogens* постає, що це злочини, які в доктрині міжнародного права найчастіше визнаються як такі, що дають підстави для застосування універсальної кримінальної юрисдикції [10; 11; 12]. Відповідно, це означає, що універсальна кримінальна юрисдикція може застосовуватися державами принаймні для переслідування злочинців, які скоїли певний злочин *jus cogens*.

Зобов'язання *erga omnes* розуміються як такі, що є обов'язковими для всіх, тому вважається, що вони кореспондують нормам *jus cogens*. Згідно зі спрощеною формулою імперативна норма повинна породжувати обов'язкове для всіх зобов'язання, проте проблема такого підходу полягає в тому, що він є циклічним [5, с. 72]. Нині співвідношення зобов'язань *erga omnes* і норм *jus cogens* чітко не визначається в міжнародному праві, що дає підстави різним ученим обґрунтовувати власні позиції із цього питання. Хоча концепція зобов'язань *erga omnes* бере свій початок ще із часів Г. Гроція, для визначення її змісту в доктрині міжнародного права найчастіше цитується рішення Міжнародного Суду ООН у справі «Barcelona Traction» від 5 лютого 1970 р., а саме параграф, у якому суд зазначає, що існують зобов'язання держав перед усім міжнародним співтовариством, які стосуються всіх держав і є зобов'язаннями *erga omnes* [13, с. 32]. Також Міжнародний Суд ООН у консультативному висновку щодо застережень до Конвенції про попередження та покарання злочину геноциду від 28 травня 1951 р. визначив основу зобов'язань *erga omnes* – визнання їх універсальності й обов'язковості навіть за відсутності відповідних конвенційних зобов'язань [14, с. 23]. У зазначеному консультативному висновку Міжнародний Суд ООН також зазначає, що зобов'язання *erga omnes* постають із заборони в міжнародному праві актів агресії, геноциду, рабства, расової дискримінації [14, с. 23]. Відповідно, виникнення зобов'язань *erga omnes* можна розуміти як наслідок набуття міжнародним злочином статусу *jus cogens* [15, с. 190].

Однак досі не існує вичерпного переліку норм *jus cogens*, а відповідно, і злочинів *jus cogens*, як і переліку зобов'язань *erga omnes*. Очікувати його появи найближчим часом також немає підстав, адже, як справедливо зауважує Н.В. Дрьоміна-Волок, процес надання певній нормі такого статусу не порушує традиційний процес конвенційного прийняття рішень; лише згода міжнародного співтовариства може бути в основі виникнення тієї або іншої норми *jus cogens* [16, с. 271]. Відповідно, навряд чи можна очікувати від держав на сучасному етапі, що вони дійдуть згоди щодо остаточного нормативно закріпленого переліку загальнообов'язкових імперативних норм, які можуть змінюватися лише прийняттям наступних норм такого ж характеру. Поточна ситуація, за якої статус норми *jus cogens* чи зобов'язання *erga omnes* проголошується Міжнародним Судом ООН або іншими авторитетними міжнародними судовими установами, напевно, збе-

рігатиметься принаймні до моменту докорінної зміни стану міжнародних відносин і міжнародного правопорядку, коли верховенство права остаточно візьме верх над пануванням сили.

Нині Міжнародний Суд ООН також не надав чіткої позиції з питання співвідношення норм *jus cogens* та зобов'язань *erga omnes*. Основне питання є таким: надання міжнародному злочину статусу *jus cogens* приводить до покладення на держави відповідних зобов'язань *erga omnes* або лише права переслідувати злочинців, відповідальних за їх скоєння, на підставі принципу універсальності. З огляду на те, що це питання досі не отримало формального міжнародно-правового вирішення, відповіді наявні виключно в доктрині міжнародного права. Для М.Ш. Бассіуні зміст поняття *jus cogens* відповідає зобов'язанню, а не вибіркового праву. На думку вченого, інакше *jus cogens* не були б імперативними нормами міжнародного права [5, с. 72]. Тобто визнання міжнародного злочину злочином *jus cogens* приводить до застосування універсальної кримінальної юрисдикції щодо таких злочинів незалежно від місця їх скоєння, суб'єкта, яким їх було скоєно (у тому числі голів держав), або проти кого й незалежно від контексту (стану миру чи війни) [5, с. 73]. З огляду на подальший розвиток міжнародного права, сумнозвісний досвід Бельгії, яку можна вважати певною «лабораторією застосування квазіабсолютної універсальної юрисдикції» [17, с. 401], зазначений підхід необмеженого застосування універсальної кримінальної юрисдикції до злочинів *jus cogens* є бажаним, проте таким, що нині не відповідає дійсності. К. Рендел дотримується більш стриманого підходу, зауважує, що доктрини злочинів *jus cogens* і зобов'язань *erga omnes* підтримують право всіх держав здійснювати універсальну юрисдикцію щодо окремих злочинців, та визнає позицію, що порушення норм *jus cogens* і зобов'язань *erga omnes*, скоєні індивідами, можуть переслідуватися будь-якою державою світу на підставі принципу універсальності [9, с. 830]. Інакше кажучи, К. Рендел розглядає застосування універсальної кримінальної юрисдикції щодо злочинів *jus cogens* як право, а не зобов'язання держав, тим паче зобов'язання *erga omnes*. Більше того, поважний представник правового позитивізму, американський учений А. Рубін взагалі не визнає існування міжнародно-правової основи реалізації універсальної кримінальної юрисдикції. Він піддає суворій критиці концепції норм *jus cogens* щодо порушень прав людини та порушень *erga omnes* [18]. Неможливо заперечувати проти тези щодо відсутності чітких визначень усіх трьох аналізованих категорій міжнародного права (універсальної кримінальної юрисдикції, злочинів *jus cogens* та зобов'язань *erga omnes*) у чинних первинних джерелах міжнародного права. Проте за їх відсутності другорядні джерела міжнародного права (судові рішення й доктрини найбільш кваліфікованих спеціалістів із публічного права різних націй відповідно до п. «d» ч. 1 ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН) заслуговують на увагу, принаймні як свідчення певних тенденцій майбутнього розвитку міжнародного права.

Висновки. Сьогодні не викликає сумнівів, що питання про співвідношення універсальної кримінальної юрисдикції, злочинів *jus cogens* та зобов'язань *erga omnes* залишається невизначеним у міжнародному праві [19, с. 274; 6, с. 392]. Наведені категорії є окремими й самостійними в міжнародному праві, проте не абсолютно ізольованими одна від іншої через низку спільних рис, що їх поєднують. Пропонуємо виділяти три спільні ознаки, притаманні всім трьом категоріям (універсальній кримінальній юрисдикції, злочинам *jus cogens* та зобов'язанням *erga omnes*):

- 1) загальнозастосовність, адже всі три категорії втілюють загальні принципи права, які породжують права чи обов'язки для всіх держав;
- 2) універсальність, адже всі три категорії стосуються кожної держави;
- 3) захист загальних спільних інтересів міжнародного співтовариства – мета, яку за своєю суттю переслідують усі три зазначені категорії міжнародного права.

Проте це не означає наявності прямої взаємної залежності цих категорій, адже надання певним злочинам статусу *jus cogens* автоматично не приводить до набуття нормою щодо відповідного судового переслідування статусу норми *jus cogens* або зобов'язання *erga omnes*. Невизначеність остаточного змісту категорій міжнародного права, що розглядаються, обумовлює складність встановлення характеру зв'язків між ними. Утворюється свого роду «замкнуте коло невизначеності», яке може бути вирішеним лише в джерелах міжнародного права, бажано первинних. Однак взаємопов'язаність універсальної кримінальної юрисдикції, злочинів *jus cogens* і зобов'язань *erga omnes* через спільні риси, наведені вище, викликає надію на визнання взаємозалежності між ними, за якої застосування універсальної кримінальної юрисдикції за скоєння злочину *jus cogens* становитиме зобов'язання *erga omnes* у майбутньому. Це означатиме подолання лакун між правовими сподіваннями й правовими реаліями в міжнародному праві [5, с. 66] та перехід від існуючого *lex lata* до очікуваного *lex ferenda*.

Література:

1. Дрьоміна-Волок Н.В. Дотримання принципу «видай або суди» як *obligatio erga omnes* щодо злочинів *jus cogens* / Н.В. Дрьоміна-Волок // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / за ред. С.В. Ківалова. – 2013. – Вип. 70. – С. 90–97.
2. Arrest Warrant of 11 April 2000 (Congo v. Belgium), 2002 ICJ 3 (Dissenting Opinion of Judge Van den Wyngaert, 14 February) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.worldcourts.com/icj/eng/decisions/2002.02.14_arrest_warrant.htm.
3. Мережко О.О. Введение в философию международного права: гносеология международного права / О.О. Мережко. – К. : Юстиниан, 2002. – 189 с.
4. Верле Г. Принципы международного уголовного права : [учебник] / Г. Верле ; пер. с англ. С.В. Саяпина. – О. : Феникс ; М. : ТрансЛит, 2011. – 910 с.
5. Bassiouni M. International Crimes: *jus cogens* and *obligatio erga omnes* / M. Bassiouni // Law and Contemporary Problems. – 1996. – Vol. 59. – № 4. – P. 63–74.
6. Brown B.S. The Evolving Concept of Universal Jurisdiction / B.S. Brown // New England Law Review. – 2001. – Vol. 35. – № 2. – P. 383–397.

7. Pedretti R. Immunity of Heads of State and State Officials for International Crimes / R. Pedretti. – Leiden : Martinus Nijhoff Publishers, 2014. – 508 p.
8. Королев Г.А. Универсальная юрисдикция государств в отношении серьезных нарушений норм международного права: основания применения и порядок осуществления : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 «Международное право; европейское право» / Г.А. Королев. – М., 2010. – 18 с.
9. Randall K. Universal Jurisdiction Under International Law / K. Randall. // Texas Law Review. – 1988. – № 66. – P. 785–831.
10. The Princeton Principles on Universal Jurisdiction Princeton Principles – New Jersey, 2001. – 67 p.
11. Inazumi M. Universal Jurisdiction in Modern International Law: Expansion of National Jurisdiction for Prosecuting Serious Crimes under International Law / M. Inazumi. – Antwerpen : Intersentia, 2005. – 274 p.
12. Reydam L. Universal Jurisdiction, International and Municipal Legal Perspectives / L. Reydam. – Oxford : Oxford University Press, 2003. – 500 p.
13. Barcelona Traction, Light and Power Co. Ltd. (Belgium v. Spain), 1970 I.C.J. 3 (Feb. 5) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.worldcourts.com/icj/eng/decisions/1966.01.12_barcelona_traction.htm.
14. Reservations to the Convention on Genocide, 1951 ICJ Rep. 15 (Advisory Opinion of 28 May 1951) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.worldcourts.com/icj/eng/decisions/1951.05.28_genocide_convention.htm.
15. Meron Th. Human rights and humanitarian norms as customary law / Th. Meron. – Oxford : Clarendon Press, 1989. – 263 p.
16. Дрьоміна-Волок Н.В. «Імперативізація» міжнародного права в контексті становлення сучасного міжнародного правопорядку / Н.В. Дрьоміна-Волок // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / за ред. С.В. Ківалова. – 2009. – Вип. 49. – с. 269–275.
17. Vandermeersch D. Prosecuting International Crimes in Belgium / D. Vandermeersch // Journal of International Criminal Justice. – 2005. – Vol. 3. – № 2. – P. 400–421.
18. Rubin A.P. Actio Popularis, Jus Cogens and Offenses Erga Omnes? / A.P. Rubin // New England Law Review. – 2001. – Vol. 35. – № 2. – P. 265–280.
19. Simma B. Universality of International Law from the Perspective of a Practitioner / B. Simma // The European Journal of International Law.
20. Гайдей Е. Н. Соотношение категорий международного права: универсальная уголовная юрисдикция, преступления jus cogens и обязательства erga omnes

Гайдей К. М. Соотношение категорий международного права: универсальная уголовная юрисдикция, преступления jus cogens и обязательства erga omnes

Аннотация. В статье исследуются вопросы соотношения трех отдельных, до сих пор окончательно не определенных, категорий международного права: универсальной уголовной юрисдикции, преступлений jus cogens и обязательств erga omnes. Рассматриваются подходы различных отечественных и зарубежных авторов к определению каждой из названных категорий. Выявлены общие черты универсальной уголовной юрисдикции, преступлений jus cogens и обязательств erga omnes, которые обуславливают взаимосвязанность этих категорий. Установлены современное состояние и тенденции дальнейшего развития связей между изучаемыми категориями международного права.

Ключевые слова: универсальная уголовная юрисдикция, преступления jus cogens, обязательства erga omnes.

Gaidei K. Interrelationship of international law categories: universal criminal jurisdiction, jus cogens crimes and obligations erga omnes

Summary. The issue on the interrelationship of three separate, yet not fully determined categories of international law – universal criminal jurisdiction, jus cogens crimes and obligations erga omnes – is thoroughly addressed in the article. The core element of the notion of universal criminal jurisdiction is defined in the article as the nature of the most serious international crimes, which encroach on common interests of the international community. Attempts to define the concept of jus cogens crimes, to offer an exhaustive list of such crimes and their fundamental features are covered in the article. The author also discloses the essence of obligations erga omnes at the current stage of their development. In the result of the study, the author develops a list of the common features of all the three international law categories – universal criminal jurisdiction, jus cogens crimes and obligations erga omnes. They are the following: 1) general applicability; 2) universality; 3) protection of common fundamental interests of the international community. The three common features serve as a proof of interconnectedness between the three studied categories of international law. The author admits that at the moment it would be unreasonable to argue that universal criminal jurisdiction, jus cogens crimes and obligations erga omnes are interdependent. Yet the author concludes that existent common features, which unite these international law categories, sign a tendency of their further development in direction of overcoming of the current lacunae between legal expectations and legal reality, what would end up in an erga omnes obligation to prosecute alleged perpetrators of jus cogens crimes based on universal criminal jurisdiction.

Key words: universal criminal jurisdiction, jus cogens crimes, obligations erga omnes.